

روابط بین الملل و امنیت در عصر دیجیتال

نویسندگان: جان اریکسون و گیاکاملو

معرفی و نقد: نبی... ابراهیمی*

Johan Eriksson and GiamPiero Giacomello, *International Relations and Security in the Digital Age*: London, Rutledge, 2007, PP251.

International Relations
and Security in the
Digital Age

Edited by
Johan Eriksson and
GiamPiero Giacomello

Routledge Advances in International Relations and Global Politics

در عصر جهانی شدن^۱ و بخش دوم از تروریسم مجازی تا جنگ مجازی، عقب و جلو است. گفتار دوم کتاب تحت عنوان "سیاست حمایت"، مشتمل بر چهار بخش است. بخش نخست آن درباره "مصونیت عصر دیجیتال": چالش های بغرنج در مورد حمایت زیربنایی و نظریه های

روابط بین الملل را دربر می گیرد. بخش دوم، درباره ارزیابی نظریه های فناوری اطلاعات و امنیت خاورمیانه، بخش سوم تحت عنوان "همکاری عمومی - خصوصی و اعتبار اطلاعات: رهیافتی نهادگرائی لیبرال" و بخش چهارم تحت عنوان "پویایی سیاست بین المللی و تنظیم جریان های داده: کنار زدن محدودیت های داخلی" می باشد.

بخش پایانی کتاب نیز با عنوان امنیت عصر دیجیتال در نظریه و عمل^۲ با نتیجه گیری به پایان می رسد. "جان اریکسون و گیاکاملو" در مقدمه کتاب، به این موضوع پرداخته اند که تحول و پیوند اطلاعات و فناوری ارتباطی (ICTS) مانند اینترنت، ایمیل، تلویزیون، ماهواره و تلفن های همراه با یک سرعت چشمگیری در جهان گسترش یافته اند.

مقدمه

فناوری اطلاعات به طور اعم و گسترش اینترنت به طور اخص، به طور معناداری به یکی از ویژگی های رایج جهانی شدن تبدیل شده اند و بر جوامع و کشورهای جهان تأثیر عمده ای باقی گذاشته اند. این بزنگاه، تهدیدات و فرصت هایی را به طور اساسی خلق نموده است. نظریه های روابط بین الملل توجه کم مایه ای به چالش های عصر جهانی شدن بویژه از نگرش و دیدگاه های مطالعات امنیتی مبذول می دارند. در حالی که ادبیات خاصی پیرامون تروریسم مجازی، جرائم مجازی و غیره موجود است که نظریه های روابط بین الملل و نظریه های امنیت از آنها غافل مانده اند. توجه این کتاب به سوی پر کردن خلاء و شکاف بین نظریه روابط بین الملل و عمل درباره امنیت در عصر دیجیتال می باشد.

معرفی کتاب

ایده این طرح برای نخستین بار در تابستان سال ۲۰۰۲ در شهر نیویورک مطرح گردید. این کار با همت شورای تحقیقات علوم اجتماعی (SSRC) و دانشگاه کلمبیا صورت گرفت. کتاب فوق که اولین چاپ آن در سال ۲۰۰۷ انجام شده دارای مقدمه ای تحت عنوان "پرکردن شکاف بین نظریه روابط بین الملل و مطالعات امنیت در عصر دیجیتال" از جان اریکسون و گیاکاملو است.

گفتار اول این کتاب با عنوان "سیاست تهدید" دارای دو بخش است، که بخش اول آن "حریم مجازی القاعده و تروریسم

* دانشجوی دکتری روابط بین الملل دانشگاه تهران

راستا، شورای مطالعات ملی بر این باور است که تروریست آینده بیش از آن که با بمب تهدید کننده باشد با کیبورد تهدیدزا است. این نگرش مطرح است که به همان میزان که وابستگی جوامع و کشورها به فناوری اطلاعات بیشتر می شود، این تحول آسیب پذیری آنها را نیز دو چندان کرده است. حتی در ایالات متحده، و رای گفتمان فضای تهدید از واژه "پل هاربر الکترونیکی" به عنوان سناریوی جدید خرابکاران تروریستی اینترنتی که می تواند کلیه خطوط راه آهن را متوقف، حساب های پولی هزاران فرد را خالی کند استفاده می کنند. این "حملات مجازی" به مشابه کنش تروریسم، تهدید و خطرات نوظهور در عصر دیجیتال برای کشورها و جوامع شناخته شده اند. این مقاله با استفاده از نظریه واقع گرایی که هنوز بر مطالعات راهبردی به جای مطالعات امنیتی تأکید می کند، اشعار دارد که امروز با انقلاب اطلاعات، ظهور کنش گران نو و تهدیدات مجازی مواجه هستیم و واقع گرایی نمی تواند جوابگوی تحولات فوق باشد. مقاله مزبور به طور ویژه واقع گرایی، لیبرالیسم و سازه انگاری را از زاویه مطالعات امنیتی بررسی و نقد می کند.

واقع گرایی

فرضیه اصلی نظریه واقع گرایی بر سه فاکتور مبتنی است: ۱. کشور، واحد اولیه و اصلی تحلیل است؛ ۲. کنش های کشور در جهت منافع ملی است؛ و ۳. قدرت و امنیت، ارزش های حیاتی کشور محسوب می شود. با توجه به نگرش والتز، واقع گرایان کلاسیک و حتی میرشایمر، هیچ گونه تحول اساسی در مورد نظریه هایشان در جهت فهم امنیت در عصر دیجیتال ایجاد نکرده اند و هنوز هسته اولیه مطالعاتی آنها را شکل می دهد. چراکه کنش گران غیر دولتی هنوز محلی از اعراب در مطالعات آنها ندارد. واقع گرایان، امنیت مرتبط با فناوری اطلاعات (IT) را عمدتاً در حدود مسائل اقتصادی به رسمیت می شناسند و تأثیر امنیتی آن بر دولت ها را نادیده می انگارند. واقع گرایان، جنگ اطلاعاتی را منازعه ای سنتی میان کشورها قلمداد می کنند و جنگ الکترونیک را به نوعی در ذیل مطالعات راهبردی و منازعه ای حول مسائل ارتباطی مثل رادیو فرض می کنند. آنها از این مسأله که دفاع از اطلاعات و سامانه های اطلاعاتی از خود جنگ مهم تر است، غافلند و

این گسترش فناوری به نوعی شکاف دیجیتال را در کشورهای دارا و ندار و استفاده کننده از آن ایجاد کرده است. در اینجا این پرسش مطرح می شود که پیامدهای انقلاب اطلاعات بر امنیت ملی و بین المللی چیست؟ برخی معتقدند که انقلاب اطلاعات به طور فزاینده ای نقش شرکت ها و سازمان های غیر انتفاعی، جنبش های اجتماعی و تجارت شبکه ای افراد را گسترش داده است. در واقع این کنش گران غیر دولتی هستند که به عنوان چالش گران امنیتی نوین شناخته می شوند. امروزه به جای این که امنیت ملی مطرح باشد، امنیت جامعه اطلاعاتی و تهدید اطلاعات می تواند به مشابه تهدید جوامع پیشرفته محسوب شود.

با این توضیحات، آیا نظریه های نواقح گرایی "التز" یا نو لیبرال "نای" می توانند سیاست جهانی را به خوبی بررسی کنند؟ آیا نواقح گرایی و نظریه های روابط بین الملل می توانند پس از جنگ سرد حوادث اخیر را مورد کند و کاو قرار دهند، یا این که می بایست باز تعریفی از نظریه های روابط بین الملل داشته باشیم؟ در این مقاله اریکسون و گیاکاملو در تلاشند تا از یک رهیافت نو، شکاف بین نظریه های روابط بین الملل و مطالعات امنیتی عصر دیجیتال را پر کنند. بسیاری از روزنامه نگاران دوره کلینتون به بعد، از واژه "شاهراه اطلاعاتی" در مورد گسترش اینترنت استعمال کرده اند و اینترنت را نماد اصلی عصر دیجیتال انگاشته اند. جامعه شناسان مارکسیستی مانند ایمانوئل کاستلز، در ۱۹۸۷ معتقد بودند که اطلاعات منبع مهم و اولیه تولید مادی در عصر جدید و به نوعی اقتصاد دانش^۱ است. دانش پژوهان روابط بین الملل و علوم سیاسی نیز گسترش (ICT) را عامل مهم تحول در مفهوم امنیت می شناسند.

با این تحولات و تحول مفهوم امنیت، کشورهای چون ایالات متحده، اروپا، روسیه و چین، افرادی را در جهت کنترل، نظارت و تحلیل و تخمین ریسک ها و تهدیدات جامعه شبکه ای جهانی استخدام می کنند. مفهوم "فضای تهدیدات"^۲ برای کشورها در مقابل از دست دادن کنترل جامعه اطلاعاتی، مطرح شده است. این فضا در مقابل "فضای تروریستی"^۳ و "فضای جرائم"^۴ مطرح می شود، چرا که فضای مجازی اینترنت بدون کنترل دولت ها به فضای تهدید علیه امنیت ملی آنها و حتی امنیت بین الملل تبدیل می شود. در این

1. Information Highway

2. Knowledge Economy

3. Cyber Treats

4. Cyber Terrorism

5. Cyber Crime

6. Electronic Pearl Harbor

سازمان‌های غیردولتی و برخی نیز جوامع فراملی یا جوامع شناختی (سکینگ) تأکید دارند. مطالعات امنیتی سازه‌انگاران باتوجه به نظریه عمومی کردن شرطی، بیشتر بر تحلیل محتوایی سیاست و امنیت و توضیح تحول مفهوم امنیت می‌پردازد. به عبارت دیگر ارتباط میان سیاست، امنیت و امنیت ملی. مطالعات امنیتی سازه‌انگاران بیشتر در مورد تهدیدات و مرتبط با هویت و فرهنگ است. این مطالعات از فروپاشی فنی و حملات دیجیتال گرفته تا فجاجع زیست محیطی، زلزله، سیل و غیره را دربر می‌گیرد. سازه‌انگاران با این رویکرد، مشابه مکتب کپنهاگ از مفهوم امنیتی شدن^۱ استفاده می‌کنند.

در واقع مکتب کپنهاگ باتوجه به فهم عمیق از امنیت، نمی‌تواند انقلاب اطلاعات را تشریح و تبیین کند. تحلیل سازه‌انگاران بر قدرت و امنیت در عصر دیجیتال بر اهمیت تصاویر و نمادها است. به عنوان مثال در دریان^۲، معتقد است که یکی از تأثیرات جنگ در عصر دیجیتال همین فاصله برخی کنشگران از واقعیت خونین جنگ است و این که چگونه به طور مجازی، ما بر هدایت جنگ تأثیر می‌گذاریم. جنگ دیجیتال، شبیه بازی‌های کامپیوتری است که ابزار ما رایانه و کیبورد است. به عبارتی ما بین یک فضای مجازی و واقعی قرار می‌گیریم. به عنوان مثال مطالعه سیاست نمادین^۳ مثل استفاده از خشونت نمادین (در جهت دستکاری گفتمان سیاسی و افکار عمومی) به طور فزاینده‌ای مربوط به مطالعه امنیت در عصر دیجیتال است. مطالعه سیاست نمادین که توسط موری ادلان^۴ انجام شده است یک برداشت سازه‌انگاری از علوم اجتماعی و عصر اطلاعات است. سازه‌انگاران بر مطالعه و تأثیر زبان در عصر دیجیتال تأکید می‌کنند. چرا که زبان، ارتباط معناداری بین کنش‌های نمادین و یک فرا روایت ایجاد می‌کند. با این نظریه و عمل در مطالعه امنیت در عصر دیجیتال می‌توان از هر سه نظریه مذکور به نحوی در مطالعه این رهیافت بهره برد. اما باتوجه به حوزه گسترده مطالعه امنیت در عصر دیجیتال، به یک رویکرد عملی نیازمندیم چرا که ما به فلسفه عملی و ایجاد پلی بین نظریه و عمل معتقد هستیم. در واقع اریکسون و گیاکاملو به دنبال نوعی مطالعه امنیت در عصر دیجیتال با رهیافت عمل‌گرایانه^۵ هستند تا دوگانگی موجود در روابط بین الملل دانشگاهی را بر طرف نمایند.

همچنین پیروزی در نبرد اطلاعاتی که رویه امنیت در عصر دیجیتال است را به رسمیت نمی‌شناسند.

لیبرالیسم

اریکسون و گیاکاملو در مقاله مزبور فرضیه‌های نظریه لیبرالیسم روابط بین الملل را چنین بر می‌شمرند: ۱. تأکید بر کثرت‌گرایی کنش‌گران بین‌المللی؛ ۲. اهمیت فاکتورهای سیاست داخلی بر تعیین رفتارهای بین‌المللی کشورها؛ و ۳. تبیین دستورالعملی برای مطالعات بین‌المللی بویژه در زیر شاخه اقتصاد سیاسی بین‌المللی. با توجه به غفلت واقع‌گرایان از تحولات عصر دیجیتال، لیبرال‌ها، به نوعی نشان داده‌اند که از ظهور گروه‌های آنلاین نوین مثل «وبگاه» و «تالارهای گفتگو»^۶ آگاهی دارند. آنها عقیده دارند که حاکمیت کشورها بر اثر این تحولات رو به استحاله رفته است. لیبرال‌ها، در مورد انقلاب اطلاعات فقط در حوزه اقتصادی سخن به میان آورده‌اند و این موضوعات را به امنیت بین‌المللی یا ملی تسری نداده‌اند. البته جوزف نای با نام بردن از مفهوم قدرت نرم، و این که مفهوم مزبور، در عصر دیجیتال معنا یافته است، نیم‌نگاهی به فناوری اطلاعات در این حوزه داشته است. لیبرال‌ها به نوعی کثرت‌بازیگران غیردولتی را به رسمیت می‌شناسند. آنها فضای صلح و تهدید را شناسایی می‌کنند و معتقدند که دولت‌ها به تنهایی نمی‌توانند از فضای صلح حمایت کنند. نای و لیبرال‌ها در واقع با پدید آوردن نگرش‌های مثبت حول وابستگی متقابل فناوری اطلاعات و ساخت نظریه در مورد امنیت در عصر دیجیتال دریچه‌ای به این تحولات گشوده‌اند، اگر چه هنوز توسعه نیافته است. چرا که رهنمودهای آنها بیشتر در مورد سیاست و تصمیم‌گیرندگان است تا در راستای پژوهشگران روابط بین‌الملل.

سازه‌انگاری

جان اریکسون و گیاکاملو با اتکاء به سازه‌انگاران اجتماعی به تحلیل ارتباط میان نظریه و مطالعه امنیت در عصر دیجیتال می‌پردازند. به باور آنها سازه‌انگاران با توجه به موجود هستی‌شناسی و شناخت‌شناسی خود، راه میانه میان پست مدرنیسم و خردگرایی در روابط بین‌الملل هستند. از میان سازه‌انگاران برخی بر مطالعه کشور (ونت)، برخی بر مطالعه

1. Blogs

2. Coatrooms

3. Securitization

4. Symbolic politics

5. Murry edelman

6. Pragmatism

سیاست تهدیدات

در ارتباط بیان نمادگرایی در راهبرد معنا و کنش، ما نیازمند رویکرد نظری برای دستیابی به سنتز فردگرایی و رویکرد فرهنگی گرایی امنیت بین الملل هستیم.

۲. از تروریسم مجازی تا جنگ مجازی، جلو و عقب: نویسنده رالف بندراث^۵، جان اریکسون و گیاکاملو^۶

این مقاله تروریسم مجازی در دوره کلینتون را بررسی کرده و توضیح می دهد که در زمان جورج بوش این شبکه جای خود را به راهبردهای نظامی دولت های شورو داد. در دوره بوش و پس از یازدهم سپتامبر، تهدید دولت محوری جای خود را به تهدیدات از سوی شبکه های فراملی داد. به عبارتی جنگ علیه تروریسم به طور فزاینده ای، مانند گفتمان دوره جنگ سرد با تأکید بر منبع شر که از سوی دولت ها تغذیه می شود تسری یافت. یعنی فضای مجازی از رویکرد واقع گرایان نظاره می شد. بندراث و دیگران معتقدند که در زمان کلینتون شاهد اهمیت تروریسم مجازی بودیم و از این رهگذر، مطالعه جهانی شدن و قدرت ممکن است؛ اما در دوره بوش و بعد از یازدهم سپتامبر، امنیت مجازی و توجه به دولت - ملت به جای گروه های تروریستی به عنوان تهدید خطرناک، جایگزین تروریسم مجازی دوران کلینتون شد و این یک بازگشت بود. یعنی دولت با رویکردی واقع گرایانه منبع تهدید محسوب می شد.

۳. ارزیابی نظریه های فناوری اطلاعات و امنیت در خاورمیانه: نویسنده "حمود صلحی"

گسترش فناوری اطلاعات در منطقه خاورمیانه خیلی آهسته و دارای بار نظری است. چرا که در مطالعه امنیتی می بایست ارتباط بین جامعه و دولت، تغییر دموکراتیک، امنیت، و بقاء منطقه خاورمیانه را مد نظر داشته باشیم. IT در منطقه ای مثل خاورمیانه می تواند تا حد زیادی افراط گرایی مذهبی و نظام های استبدادی را استحاله کند. آیا هنجارهای فرهنگی می تواند به نوعی همگرایی IT در جامعه را تشدید کند؟ باتوجه به این که IT ابزار آزادی است، در منطقه مزبور دسترسی به کامپیوتر و اینترنت گران و استفاده از IT بسیار مشکل است و بنابراین، مطالعه و تحلیل دولت و نظریه روابط بین الملل و امنیت در خاورمیانه در عصر دیجیتال اهمیت دارد و کاربرد نظریه های روابط بین الملل، واقع گرایانه، لیبرالیسم و سازه انگاری در مورد مزبور الزامی است.

۱. حریم مجازی القاعده و تروریسم در عصر جهانی شدن / نویسنده: مگناز رنستورپ^۱

گسترش جهانی شدن، همراه با اینترنت، حریم مجازی مناسبی را برای القاعده به وجود آورده است. به عنوان نمونه، این مقاله به انتشار افکار و عقاید القاعده در وبگاه ها و شبکه های آنلاین اشاره می کند و به عبارتی ابعاد معنایی القاعده و تأکید بر فضای هنجاری (رویکرد سازه انگاری) و ساخت اجتماعی راهبردی^۲ مطالعه امنیت در عصر اطلاعات را به طور عملی بر جسته ساخته است. شبکه های جهادی سلفی، بانمادها و هنجارهای خود مخاطبین زیادی در جهان دارند که این خود فضای تهدید مجازی را برای غرب و دولت های ملی خاورمیانه پدید آورده است. به یک تعبیر، عملیات یازدهم سپتامبر "غزوه ای"^۳ برای سلفی ها بود که در عصر جهانی شدن معنا یافت. در عصر جهانی شدن، ما با مفهوم امت مجازی^۴ مواجه هستیم که اخبار و اطلاعات جوامع مسلمان را از طریق اینترنت و به سرعت در تمام جهان پراکنده می کند. این سایت ها، با تبلیغات و عضوگیری و همچنین جمع آوری منابع مادی و در اختیار گذاشتن فن ساخت بمب و حمله های اطلاعاتی و صدور فتوا، خطر مجازی نوظهوری در عصر دیجیتال است. (مانند سایت AL-Neda)، القاعده با استفاده از رمزهای عبور و ایمیل از عصر دیجیتال بهره می برد. این سازمان متخصصین زیادی در زمینه هک کردن سایت ها دارد که می توانند به شبکه های امنیتی و اطلاعاتی کشورها رخنه کنند. آنها از شبکه های بی سیم و تلفن های خصوصی همراه استفاده می نمایند. برای مثال، سازمان مذکور تمامی ایمیل های دیپلمات های آمریکائی در ریاض را شناسایی و با شکستن ID (رمز ورود) عملیات هک را انجام دادند. با توجه به این رخدادهای، مقاله حاضر در تلاش است اقدامات القاعده را در نظریه های روابط بین الملل توضیح دهد. همانطور که آدامسون اظهار می دارد: ما با فقدان نظریه در ارتباط با افراد و ساختارهای ایدئولوژیک جهانی و عدم ارتباط این نظریه ها با ساختار و سامانه های بین الملل و اعمال کلان کنش گران مواجهیم. البته از این رهگذر، سازه انگاری از منظر لیبرالیستی درصدد توجیه عصر جهانی شدن و اهمیت کنش گران غیردولتی است. به عبارتی

1. Magnus Ranstrop

2. Strategic Social Construction

3. Ghazwah

4. Cyber Ummu

5. Ralf Bandrath

ترتیبات جمعی، خواهان تأسیس یک رژیم بین‌المللی و اعتبار بین‌المللی در زمینه IT و اطلاعات بین کشورهای و تجارت است. این همکاری تفاوت میان هماهنگی و عدم هماهنگی را آشکار می‌سازد. این همکاری بر اساس منافع خود دولت‌هاست. حتی در نواقعی گرای به خاطر آنارشیک بودن، شکل‌گیری سامانه‌های بین‌المللی همکاری مشروط امکان‌پذیر است. این مقاله حتی از منظر نواقعی گرای به نوعی همکاری در سامانه آنارشیک را برای قابلیت، ضروری می‌بیند. برای دستیابی به دستاوردهای مطلق در زمینه ساز و کارهای مالی و پولی، یک رژیم بین‌المللی در خصوص اعتبار اطلاعات الزامی است. اینترنت به ابزار مهمی برای همکاری میان حوزه بازرگانی در ارائه خدمات و کالا و حوزه دولت تبدیل شده است. دولت نیز منافع ویژه‌ای در خصوص منافع خود و جامعه تجاری بین‌المللی دارد. اعتبار اطلاعاتی این همکاری بسیار مهم است. در اینجاست که نهاد گرای نولیبرال همکاری، برای ایجاد یک رژیم بین‌المللی در جهت پر کردن شکاف بین نظریه و عمل ضروری است.

۵. پویایی سیاست بین‌المللی و تنظیم داده‌ها: کنار زدن محدودیت‌های داخلی؛ نویسنده؛ عین حسین و جان اریکسون^۴

در این مقاله، عین حسین و اریکسون به نوعی همکاری بین‌المللی برای گریز از محدودیت‌های قانونی داخلی به نام (مشروع کردن سیاسی) را تشریح می‌کنند. به عبارتی رهیافت این مقاله، براساس همکاری در روابط بین‌الملل است. به عنوان مثال بعضی از جرائم، دست‌دولت را در حوزه داخلی می‌بندند. یعنی جرائم در فضای مجازی نمی‌تواند مصداق جرم تلقی شود، خصوصاً توسط سازمان‌های غیردولتی و جرائم سازمان یافته بین‌المللی. کنوانسیون شورای اروپا در سال ۲۰۰۱، جرم‌های مجازی را براساس سه عنصر تعریف کرده است: ۱. هک و نفوذگر؛ ۲. کپی رایت؛ و ۳. نمایش عکس‌های جنسی کودکان. با این عناصر، دولت‌ها می‌توانند به آن استناد کنند و رژیم قانونی متقابلی وضع نمایند. در مذاکرات G8، جرائم سازمان یافته بین‌المللی در نشست سال ۲۰۰۰، مورد مشورت قرار گرفت و در آن نشست، پیشنهاد تشکیل یک گروه نظارتی ارائه شد. در این راستا، دولت‌ها با دو نقش ملی و بین‌المللی براساس همکاری با تنظیم صلح مجازی و کنار زدن محدودیت‌های داخلی و همکاری با

کشورهای خاورمیانه کنترل و اشاعه و پهنای IT را در اختیار دارند. نویسنده با آوردن اعداد به صورت درصد، دسترسی کاربران در کشورهای خاورمیانه را نشان می‌دهد. به عنوان مثال در عربستان سعودی که تنها ۱۰/۸ درصد از مردم به اینترنت دسترسی دارند، علی‌رغم درآمد ملی بالای این کشور و بافت فرهنگی و اجتماعی و نیز کنترل دولت، درصدی از این جامعه با فضای مجازی آشنا هستند که این رویکرد واقع‌گرایانه و سازه‌انگاری قابل تحلیل است. نویسنده معتقد است که در این منطقه به نوعی پوپولیسم الکترونیک^۳ حاکم است، چرا که فرهنگ باز الکترونیک به معنای تعبیر سیاسی است. کنترل سیاسی و هژمونی اقتصادی در خاورمیانه از طرف دولت‌ها نتوانسته به دموکراتیزه کردن اینترنت و IT کمک کند، چرا که بازپیدایش اینترنت به نوعی ما شاهد طبقه جدیدی از متخصصان IT و بازرگانان حرفه‌ای هستیم که چالشی برای دولت‌های ملی در خاورمیانه محسوب می‌شوند (نظریه لیبرالیستی).

بنابر این در خاورمیانه دولت ناظر و کنترل‌کننده IT است. در این جااست که نظریه باید با عمل منطبق شود و این که چرا در خاورمیانه IT یک چالش برای دولت است به خاطر این است که دولت (براساس نظریه واقع‌گرایانه) همچنان کنش‌گری اصلی و مهم در خاورمیانه محسوب می‌شود.

۴. همکاری خصوصی - عمومی و اعتبار اطلاعات، رویکرد نهاد گرائی لیبرال؛ گورنزو والری^۳

اینترنت کاربرد مثبت و منفی دوگانه از جهت استفاده نهاد‌های دولتی و کنشگران مخرب دارد. این مقاله در پی این رهیافت است که تجارت و دولتمردان با کمک هم می‌توانند نوعی رژیم بین‌المللی را برای اعتبار اطلاعات بوجود بیاورند. به عبارتی ما با رژیم‌های بین‌المللی و عناصر تأسیسی آن مواجهیم و این رژیم‌های بین‌المللی اطلاعاتی می‌توانند اعتبار اطلاعات و اینترنت را در جهان بالا ببرند.

در واقع دولت‌ها و تجارت بایستی یکدیگر را به رسمیت بشناسند و همکاری اساس اعتبار اطلاعات باشد. و گلر^۳ تأسیس چنین رژیمی را براساس فهم عملی مشترک در مورد طبیعت جهان مادی می‌داند. یعنی قواعد، هنجارها و اصول می‌تواند اساس کار جمعی و همکاری بین تجارت و دولت شود. این مقاله با رویکرد نهاد گرای نولیبرال، با توجه به اصل همبستگی متقابل و تأکید بر دستاوردهای مطلق به مثابه پیامد

1 Electronic Populism

2. Lorenzo Valeri

3. Voger

4. Ian Hosein and John Eriksson

نقد کتاب

۱. این کتاب، منبع خوبی برای بررسی امنیت در عصر دیجیتال از منظر روابط بین الملل و نظریه های روابط بین الملل محسوب می شود. در کتاب مزبور تحول در مفهوم امنیت به شکل مطلوبی تشریح و ارتباط میان عمل و نظریه مشخص شده است. در واقع، کتاب سعی داشته تا امنیت در عصر دیجیتال را به صورت بدیع، منبع مناسبی برای تحلیل امنیت معرفی کند.

۲. نقد مهمی که با توجه به نکات مثبت و منبع مناسب برای پژوهشگران روابط بین الملل، وجود دارد، عدم توجه به سطوح تحلیل (ملی، منطقه ای و بین المللی) در تبیین امنیت عصر دیجیتال می باشد. به عبارتی تحول در مفهوم امنیت بین نظریه و عمل بدون سطح تحلیل، مطالعه و بررسی شده است.

۳. تناقض های جدی میان سطح کیفی و کمی در مطالعه امنیت عصر دیجیتال مشهود است. به عبارتی، درحالی که در تمام کتاب با مطالعات کیفی سر و کار داریم، اما در نتیجه گیری پیشنهاد ترکیب علوم اجتماعی و کامپیوتر ارائه شده است.

۴. شناخت شناسی این کتاب نامشخص و بغرنج است. در واقع، نظریه ای که خود از وقایع عملی و عینی تشکیل می شود باید بر مبنای یک شناخت شناسی مشخص و مبرهن ارائه شده باشد. مشخص نیست شناخت شناسی مورد اهتمام نویسندگان بر مبنای واقع گرایی، سازه انگاری و یا کدام رهیافت است.

۵. مبنای هستی شناسی در مقالات کتاب مزبور مشخص نیست. در مقدمه کتاب، جان اریکسون و گیاکاملو به هنجارها و قواعد در ساخت اجتماعی راهبردی تکیه دارند اما این هنجارها و قواعد که تأثیر زیادی بر امنیت مجازی در عصر دیجیتال دارند، عمدتاً در عمل اجتماعی یا کنش شکل می گیرند. به عبارتی قبل از تبدیل نظریه به عمل، نظریه ها در عمل و کنش شکل گرفته اند.

۶. با توجه به تأکید نگاه سازه انگاری و مکتب کپنهاگ بر ساخته شدن امنیت در اجتماع، امنیت در خاورمیانه در عصر دیجیتال بدون در نظر گرفتن عنصر فرهنگ، هویت و تاریخ در این منطقه بررسی شده است. درحالی که تحلیل امنیت مجازی نباید بر مبنای مداخله دولت (واقع گرایی) در منطقه تحلیل شود.

۷. در مورد رژیم های بین المللی امنیتی در عصر دیجیتال، کتاب فوق باید راهکارهای جمعی جهانی که کشورهای جهان سوم را به این همکاری تشویق کنند ارائه می داد، که کتاب فاقد چنین راهکارهایی است.

حوزه های موضوعی با رژیم های بین المللی در عصر دیجیتال می توانند فعال شوند.

۶. مصون ساختن عصر دیجیتال: مریم دون

این مقاله نیز تأثیرات انقلاب اطلاعات بر روی امنیت را مورد بررسی قرار می دهد. خانم مریم بر این باور است که هر چیزی بغرنج، نامطمئن و نامشخص است و امنیت نیز از این ویژگی ها مصون نیست. امنیت در عصر دیجیتال یک ساخت تغییری دارد. به عبارتی تغییر برداشت از امنیت و رویه های امنیتی مهم هستند. مطالعه امنیت در عصر دیجیتال به معنای تمرکز بر روندهایی است که کنش گران اصلی به طور ذهنی به فهم های مشترک رسیده و بطور جمعی به تهدیدات مشترک در عصر دیجیتال پاسخ می دهند. این مقاله امنیت را با ویژگی های آن در عصر دیجیتال از درجه ای نامطمئن و بغرنج می نگرد.

نتیجه گیری

امنیت عصر دیجیتال در نظریه و عمل : نویسنده "جان اریکسون و گیاکاملو"

نویسندگان در این مبحث عقیده دارند که ما می توانیم به ساخت یک نظریه امنیتی در عصر دیجیتال بر پایه یک رویکرد پراگماتیک با عنایت به نوع شناسی تقریر میانه به جای پیش فرض عام مبادرت نمائیم.

به عبارتی، بایستی سنتز و ترکیبی از علوم اجتماعی و علوم کامپیوتر برای فهم عصر دیجیتال داشته باشیم. با عدمی انگاشتن این رویکرد، ما به بیراهه می رویم. همچنین عدم اجتماعی بودن مطالعه فناوری در عمل نمی تواند مفید واقع شود و نظریه های روابط بین الملل نیز بدون این رهیافت، پاسخگوی مطالعات امنیتی عصر دیجیتال نیستند. به عنوان مثال، سازه انگاران معتقدند باید نهادها و ارتباطها را با مطالعات عصر دیجیتال و یا نگرش نهادگرایی، در دو حوزه داخلی و بین المللی و همچنین جامعه و دولت را از منظر امنیت در عصر دیجیتال، بررسی کنند. به هر حال اریکسون و گیاکاملو معتقدند که نمی توان صرفاً با رویکرد نظری به نتایج این تأثیرات و تحولات پردازیم. بنابراین ما نیازمند یک نگرش پراگماتیک در مطالعات امنیتی با ترکیبی از علوم کامپیوتر و علوم اجتماعی هستیم. چرا که با توجه به محدودیت های نظری روابط بین الملل در ارتباط با فهم امنیت در عصر دیجیتال ما نیازمند رهیافت عمل گرایانه هستیم.